

ANALÝZA: Nepopulární gardy, populární velitel. Pro Íránce byl zabitý Solejmání zachráncem před Islámským státem

- CZ24 News | 5. ledna 2020

ÍRÁN: Kásem Solejmání ztělesňoval dvojí pohled, kterým jsou vnímány i celé íránské revoluční gardy. Pro kritiky jde o represivní nástroj teheránské teokracie, která neváhá v zahraničí uplatňovat i teror. Pro zastánce byli generál a jeho jednotky al Kuds klíčovým obráncem íránských zájmů v regionu plném nepřátel.

Když v létě 2014 irácká armáda prchala ze severu země a v oblasti expandoval tzv. Islámský stát, podařilo se ho zastavit a posléze i vytlačit až s výrazným přispěním šíitských milicí. Tzv. Lidové mobilizační jednotky dostaly požehnání od nejvyšší šíitské autority, iráckého ájatolláha Sístáního, který jinak zastřeně, ale opakovaně dává najevo nesouhlas s íránskou politikou i náboženskou doktrínou. Co se ale týká logistiky a koordinace různých sil, klíčovou roli při záchraně Iráku před definitivním zhroucením sehrály v pozemních operacích právě íránské Revoluční gardy.

„Když hrozilo, že Islámský stát v roce 2014 dobude Bagdád, svolal rahbar bezpečnostní vedení státu a nařídil, že je nutno tomu za každou cenu zabránit,“ řekl mi předloni v íránském Kommu bezpečnostní expert, který se představil jako doktor Forátí. „Proto jsme do Iráku vyslali 60 tisíc mužů včetně 90 odstřelovačů.“

Podobně se Teherán prostřednictvím gard a jejich zahraničního křídla angažoval při záchraně sekulárního syrského režimu Baššára Asada – i tam hrozilo, že ho nenahradí demokratické síly, jak zkraje války doufal Západ, ale různé sunnitské džihádistické frakce podporované monarchiemi na Arabském poloostrově a Tureckem.

„Nasazujeme samozřejmě lidi na obranu tamní vlády i do Sýrie, včetně dobrovolníků najatých v Afghánistánu a Pákistánu. V Íránu je k boji vycvičí Revoluční gardy a pak je posílají do Sýrie. Jejich počty jsou tajné, osobně to odhaduji na 10 až 20 tisíc mužů,“ shrnul Forátí angažmá mužů řízených do čtvrtka generálem Solejmáním.

Boj za „utlačované“

Zahraniční angažmá íránských Revolučních gard je dokonce zakotvené v porevoluční ústavě, podle níž má Írán povinnost bránit „utlačované“ (mustad'afin) v zahraničí, což má legitimizovat nejen podporu různým ozbrojeným a osvobozeneckým skupinám v muslimském světě od Afghánistánu po Palestinu a od Libanonu po Jemen, ale i podobně zaměřená, například protikoloniální hnutí v zemích nemuslimských.

V samotném Íránu nejsou Revoluční gardy nijak populární – povinnou vojenskou službu si většina mladých mužů raději odslouží v armádě nebo policii. Revoluční gardy v očích velké části obyvatel země diskredituje jejich ideový nátěr – tato složka byla ostatně založena hned po revoluci na jaře 1979, aby byla protiváhou regulérní armády, kde stále hrozil puč proti novému islamistickému vedení ze strany důstojníků skrytě loajálních svrženému šáhovi. Obávaným gardám nepřidává na pověsti ani jejich propojení s ekonomikou země, které rovněž získalo základ před čtyřmi dekádami v revoluční atmosféře a konfiskátech po činitelích zhroucené proamerické monarchie.

O to překvapivější mohla být popularita Solejmáního: pokud byl nejoblíbenějším činitelem v zemi a pokud ho v průzkumech opakovaně oceňovalo přes 80 procent populace, evidentně musel mít sympatie i přinejmenším části těch Íránců, kteří se jinak staví k vládnoucímu režimu negativně. Tento paradox souvisí s několika faktory. Například v Iráku či v Libanonu byl generál vnímán rozporuplně – v Bagdádu ještě koncem roku tamní vládě opakovaně radil, jak zlikvidovat protestní hnutí v ulicích, v Bejrútu bylo jeho hlavním partnerem hnutí Hizballáh, mnohými považované za teroristické.

„Bílá vrána mezi gardisty“

V samotném Íránu se však na represích obyvatel podle všeho nijak nepodílel. Vizuálně i vystupováním velmi charismatický velitel tak byl i běžnými Íránci vnímán především jako člověk, jehož vojenské mistrovství a jednotky al Kuds zachránily republiku před fatální hrozbou v podobě Islámského státu. „Šli tam bojovat proti nepříteli, protože kdyby tam nešli, nepřítel by došel až do naší země,“ prohlásil před pěti lety nejvyšší vůdce země ájatolláh Chámeneí. „Jestliže by nepřátelé nebyli zastaveni, museli bychom se proti nim bránit v Kermánšáhu nebo v Hamedánu,“ zmínil Chámeneí oblasti západního Íránu.

Podobně se v pátek v televizi al Džazíra vyslovil i profesor Teheránské univerzity Mohammad Marandí. „Solejmání se stal národním hrdinou, protože bez lidí, jako byl on, by černé prapory (Islámského státu – pozn. red.) vlály nad celým Blízkým východem.“

Ať už nyní dojde na íránskou odvetu, či nikoli a bez ohledu na její provedení, páteční atentát bezpochyby íránskému režimu pomůže v jeho argumentaci, že země čelí vážným vnějším hrozbám, a je tedy až „vlastizrádné“ demonstrovat v ulicích kvůli cenám benzínu či nezaměstnanosti. Bezpochyby bude velitelova smrt vykreslena i jako „další důkaz“, že USA, Izrael a Saúdská Arábie stály u zrodu Islámského státu, proti němuž neohrožený generál bojoval.

Ačkoli Teherán nemůže Washingtonu ani jeho regionálním spojencům konkurovat ve vojenských výdajích, technologiích ani počtech mužů ve zbraních, právě činnost Solejmáního elitních jednotek a tajné služby ukazuje, že i íránský režim má nástroje, jak bránit i rozšiřovat své zájmy ve světě. „Být Američanem kdekoli na Blízkém východě, okamžitě bych teď odjel,“ prohlásil v pátek politolog Marandí. „Být Američanem v jihovýchodní Asii, také bych balil.“